അണക്കെട്ടുകൾ എന്ന ദുരനുഭവം

വികസനം എന്ന ആശയം ആഗോളവ്യാപകമായി സ്വീകരിക്കപ്പെട്ട് തുടങ്ങിയ നാളുകളിൽ തന്നെ ലോകമെമ്പാടും വ്യാപിച്ച ഒരു വികസന പദ്ധതിയാണ് വൻകിട അണക്കെട്ടുകൾ. ലോകത്തെമ്പാടും അണക്കെട്ടുകൾ ചെയ്തത് പുഴകളുടെ സ്വാഭാവിക ഒഴുക്ക് ഇല്ലാതാക്കി എന്നതാണ്. 1949ൽ ലോകത്ത് അയ്യായിരത്തോളം വൻകിട ഡാമുകൾ മാത്രമാണുണ്ടായിരുന്നതെങ്കിൽ രണ്ടാംലോക മഹായുദ്ധത്തിന് ശേഷം വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ വ്യാപകമായതോടെ 45000ൽ അധികം വൻകിട ഡാമുകളാണ് ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അവസാനത്തോടെ ലോകത്ത് പണിതുകഴിഞ്ഞത്. മനുഷ്യന്റെ അനിയന്ത്രിതമായ ഊർജ്ജ-ജല-ഉപഭോഗത്തിന് വേണ്ടിയാണ് അണക്കെട്ടുകൾ നിർമ്മിച്ചു കൊണ്ടേയിരിക്കുന്നത്. എന്നാൽ നിലവിലെ ഉപഭോഗസംസ്കാരത്തിന് കടിഞ്ഞാണിടാതെ കാലാവസ്ഥാവ്യതിയാനത്തിന്റെയും ജലദൗർലഭ്യത്തിന്റെയും വർത്തമാനകാലത്ത് കണ്ണുമടച്ച് അണക്കെട്ടുകൾ നിർമ്മിക്കാനിനിയുമാകില്ല എന്നതാണ് യാഥാർത്ഥ്യം. അവ നദികളെയും മേൽത്തട-കീഴ്ത്തട ജനങ്ങളെയും അവരുടെ ജീവിതവരുമാനത്തേയും ജലലഭ്യതയെയും ജലഗുണമേന്മയെയുമെല്ലാം ബാധിക്കുന്നുണ്ട്. വെള്ളപ്പൊക്ക നിയന്ത്രണം, വൈദ്യുതോൽപ്പാദനം, ജലസേചനം തുടങ്ങിയ ലക്ഷ്യങ്ങൾ ചൂണ്ടിക്കാട്ടി പടുത്തുയർത്തിയ ഒരു അണക്കെട്ടും പ്രഖ്യാപിത ലക്ഷ്യങ്ങൾ മുഴുവനായും കൈവരിച്ചിട്ടില്ല. മറിച്ച്, പാരിസ്ഥിതിക-സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ വർധിപ്പിച്ചിട്ടേയുള്ളൂ. മിക്ക അണക്കെട്ടുകളുടെയും ഗുണഫലങ്ങൾ അനുഭവിക്കുന്നത് സമൂഹത്തിന്റെ ഉന്നതശ്രേണിയിലുള്ളവരും തിക്താനുഭവങ്ങൾ സഹിക്കുന്നത് ആദിവാസി-പ്രാദേശിക ജനസമൂഹങ്ങളുമാണ്. വേനൽക്കാലത്ത് കടലിലേക്കൊഴുകാൻ കഴിയാതെ ഒഴുക്ക് നിലയ്ക്കുന്ന നമ്മുടെ നദികളിൽ ഇനി അണക്കെട്ടുകൾ വേണ്ട എന്നു പറയാനുള്ള പരിസ്ഥിതി-രാഷ്ട്രീയബോധം ജനങ്ങൾക്കില്ലായെങ്കിൽ വൈദ്യുതിയുണ്ടായിട്ടും കുടിവെള്ളം കിട്ടാത്ത അവസ്ഥയാകും. 2000 നവംബറിൽ ലോക അണക്കെട്ട് കമ്മീഷൻ നിർദ്ദേശിച്ച വ്യവസ്ഥകൾ ഒന്നും പ്രാവർത്തികമാക്കാതെ ഇന്നും അണക്കെട്ടുകൾ ഒന്നിനു താഴെ മറ്റൊന്നായി പണിതുകൊണ്ടേയിരിക്കുകയാണ്. ലോകത്തെമ്പാടുമുള്ള 1000 ഡാമുകളെക്കുറിച്ച് വിശദമായി പഠിച്ച അണക്കെട്ട് കമ്മീഷൻ വൻകിട ഡാമുകൾ ഗുണത്തേക്കാളേറെ ദോഷങ്ങൾ വരുത്തുന്നു എന്നാണ് വിലയിരുത്തിയത്. നിലവിലെ പദ്ധതികളുടെ പ്രവർത്തനക്ഷമത വിലയിരുത്തുകയോ, ക്ഷമത വർധിപ്പിക്കാനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുകയോ, മാറിവരുന്ന സാഹചര്യങ്ങളുടെ സഞ്ചിത ആഘാത അവലോകനം നടത്താതെയോ ആണ് ഡാമുകൾ വ്യാപകമായി നിർമ്മിക്കപ്പെടുന്നത്. ഹരിത ഗൃഹവാതകങ്ങൾ നിർഗ്ഗമിക്കുന്ന റിസർവ്വോയറുകളും, മുങ്ങിപ്പോകുന്ന വനങ്ങളും ജൈവവൈവിധ്യവും, ആവാസവ്യവസ്ഥകളുടെ നാശവും മാത്രമാണ് അണക്കെട്ടുകളുടെ ബാക്കിപത്രം. ജലസേചനത്തിനായാണ് ഡാമുകൾ ഏറെയും നിർമ്മിക്കപ്പെടുന്നതെങ്കിലും കാര്യക്ഷമതയുടെ കാര്യത്തിൽ പദ്ധതി വിഭാവനം ചെയ്തിരുന്നതിന്റെ പകുതിപോലും യാഥാർത്ഥ്യമാക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല എന്നതാണ് എല്ലാ ജലസേചന പദ്ധതികളുടെ അനുഭവം. പാരിസ്ഥിതക പ്രശ്നങ്ങൾ കഴിഞ്ഞാൽ വൻകിട അണക്കെട്ടുകൾ സൃഷ്ടിക്കുന്ന ഏറ്റവും വലിയ ദുരന്തം കുടിയൊഴിപ്പിക്കലാണ്. ലോകത്ത് വൻകിട ഡാമുകളുടെ നിർമ്മാണത്തിനായി കുടിയൊഴിപ്പിക്കപ്പെട്ട എട്ടുകോടി മനുഷ്യരിൽ പകുതിയും ഇന്ത്യക്കാരാണ് എന്നാണ് കണക്കുകൾ പറയുന്നത്. പാരിസ്ഥിതികവും സാമൂഹികമായ ദുരന്തങ്ങൾ ഏറെയുണ്ടെന്ന് അനുഭവങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടും ഊർജ്ജാവശ്യങ്ങൾക്കും ജലസേചനത്തിനും ഡാമുകൾ തന്നെയാണ് പരിഹാരമെന്ന വികസന മാതൃക പ്രബലമായി നിൽക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് അതിരപ്പിള്ളി പോലെയുള്ള പദ്ധതികൾ ഇപ്പോഴും ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടാത്തത്.

(തയ്യാറാക്കിയത്: സബ്ന എ.ബി)

തീരവും കടലും നഷ്ടമാകുമ്പോൾ

പലവിധത്തിലുള്ള വികസന പദ്ധതികളുടെയും ഫലമായി ഏറെ പ്രതിസന്ധികൾ നേരിട്ട് തകർച്ചയുടെ വക്കിലെത്തിയിരിക്കുന്ന മേഖലയാണ് കേരളത്തിലെ മത്സ്യബന്ധന മേഖല. കടലും തീരവും ഒരുപോലെ വൻകിട വികസനാവശ്യങ്ങൾക്കായി മാറ്റപ്പെട്ടതോടെ മത്സ്യബന്ധന സമൂഹങ്ങൾക്ക് അവരുടെ പരമ്പരാഗത ഉപജീവനമാർഗ്ഗങ്ങൾ നഷ്ടമായിക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. തീരപ്രദേശത്തോടു ചേർന്ന ഇരുനൂറ് നോട്ടിക്കൽ മൈൽ വരെയുള്ള കടൽപ്രദേശം തീവ്ര സാമ്പത്തിക മേഖലയായി (Exclusive Economic Zone-EEZ) പ്രഖ്യാപിച്ചതിനെ തുടർന്ന് ആഴക്കടൽ മത്സ്യബന്ധനം സാമ്പത്തിക വികസനത്തിന് അനിവാര്യമായി തീർന്നത്. 1968 ൽ ആഴക്കടൽ മത്സ്യബന്ധന നയം പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെട്ടതോടെ തീരക്കടലിൽ യന്ത്രവത്കരണം തീവ്രമായി. 1977 മുതൽ മത്സ്യമേഖലയിൽ ഉദാരവത്കരണ നയം നടപ്പിലാക്കാൻ തുടങ്ങിയതോടെ വിദേശട്രോളറുകൾ ഇന്ത്യൻ ആഴക്കടലിലേക്ക് പാഞ്ഞടുത്തു. ജപ്പാനും അമേരിക്കയും യന്ത്രവത്കരണം ദ്രുതഗതിയിലാക്കാനാവശ്യമായ സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകിക്കൊണ്ടേയിരുന്നു. യന്ത്രവത്കരണം വ്യാപകമായതോടുകൂടി മത്സ്യമേഖലയിൽ രൂക്ഷമായ തൊഴിലില്ലായ്മയുണ്ടായി. യന്ത്രനിർമ്മിത വലകൾ എത്തിയതോടെ ആയിരക്കണക്കിന് സ്ത്രീകൾക്ക് തൊഴിൽ നഷ്ടമായി. യന്ത്രവത്കൃത ബോട്ടുടമകളും തൊഴിൽരഹിതരായിക്കൊണ്ടിരുന്ന പരമ്പരാഗത മത്സ്യത്തൊഴിലാളികളും തമ്മിൽ നിരന്തര സംഘർഷങ്ങളുണ്ടാകാൻ തുടങ്ങി. ഈ പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് മത്സ്യത്തൊഴിലാളികളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് ശാശ്വത പരിഹാരം കാണുക, തൊഴിൽ തർക്കങ്ങൾ പരിഹരിക്കുക, ക്ഷേമപ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പാക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ നിരവധി പ്രതിരോധങ്ങളും ആരംഭിച്ചത്. ചെറുതും വലുതുമായി നിരവധി സംഘർഷങ്ങൾ രൂപപ്പെട്ടു. മത്സ്യമേഖലയിലെ പര

മ്പരാഗത മത്സ്യത്തൊഴിലാളികളെ രാജ്യവ്യാപകമായി സംഘടിപ്പിക്കാനും അവരുടെ അവകാശങ്ങൾ കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സർക്കാരുകളുടെ അടിയന്തര പ്രമേയത്തിൽ കൊണ്ടുവരാനുമായി നാഷണൽ ഫിഷർവർക്കേസ് ഫോറം 1978 ൽ രൂപീകരിക്കപ്പെടുന്നതും ഈ സാഹചര്യത്തിലാണ്. പുത്തൻ മത്സ്യനയം ഉയർത്തുന്ന സാമ്പത്തിക സാമൂഹ്യ ഭീഷണികൾക്കു പുറമെ പാരിസ്ഥിതികമായ ഭീഷണികളെക്കുറിച്ചും മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾക്ക് ഉണ്ടായിരുന്ന ആശങ്കകൾ ശരിവയ്ക്കുന്ന രീതിയിലുള്ള ദുരന്തങ്ങളാണ് തീരദേശം ഇന്ന് നേരിടുന്നത്. യന്ത്രവത്കരണം മത്സ്യസമ്പത്തിന്റെ പുനരുത്പ്പാദനം തന്നെ അപകടത്തിലാക്കുന്നുവെന്നും മറ്റു കടൽവിഭവങ്ങളെ പരിമിതപ്പെടുത്തുന്നുവെന്നും ഇന്ന് പരമ്പരാഗത മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾ തിരിച്ചറിയുന്നുണ്ട്. ജലാശയങ്ങൾ ബഹുരാഷ്ട്ര കുത്തകകൾക്ക് തുറന്നുകൊടുക്കുന്നത് കടൽ സമ്പത്തിനെ നശിപ്പിക്കുമെന്നതിന് ഇത്രയേറെ തെളിവുകളുണ്ടായിട്ടും ഫലപ്രദമായ നിയന്ത്രണങ്ങളൊന്നും സർക്കാരിന് ഇക്കാര്യത്തിൽ നടപ്പിലാക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. ചെറുമത്സ്യങ്ങളെപോലും കോരിയെടുക്കുന്ന 'അടക്കംകൊല്ലി വലകൾ' നിയന്ത്രിക്കാനുള്ള സംവിധാനങ്ങൾ ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ട് മത്സ്യസമ്പത്ത് പാടെ നശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. യന്ത്രവൽകൃത ട്രോളിംഗ് ബോട്ടുകളുടേയും റിംഗ്സീൻ വള്ളങ്ങളുടേയും അമിതമായ കടന്നുവരവ് ഈ മേഖലയുടെ നിലനിൽപ്പിനു തന്നെ ഭീഷണിയായിട്ടുണ്ട്. നമ്മുടെ കടലിന് ഉൾക്കൊള്ളാവുന്നതിനേക്കാൾ അനവധി മടങ്ങ് മത്സ്യബന്ധനയാനങ്ങളാണ് ഇപ്പോൾ തന്നെയുള്ളത്. ഓരോ വർഷവും അവയുടെ എണ്ണം ക്രമാതീതമായി വർദ്ധിച്ചു വരുന്നു. ആഗോളവൽക്കരണത്തിന്റേയും ഉദാരവൽക്കരണത്തിന്റേയും ഭാഗമായി ഇന്ത്യൻ കടൽ വിദേശ മീൻപിടിത്ത കപ്പലുകൾക്കായി തുറന്നുകൊടുക്കാൻ കേന്ദ്രസർക്കാർ തീരുമാനിച്ചതോടുകൂടി പരമ്പരാഗത-ചെറുകിട മീൻപിടിത്ത മേഖല പ്രതിസന്ധിയിലേക്ക് തള്ളപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞു. കിലോമീറ്ററുകൾ ദൈർഘ്യമുള്ള വലകളും മറ്റു ആധുനിക സംവിധാനങ്ങളും ഹെലിപ്പാഡുപോലുള്ള ഫാക്ടറി കപ്പലുകളാണ് നമ്മുടെ മത്സ്യസമ്പത്തെല്ലാം കോരിയെടുക്കുന്നത്. ഈ ജനവിരുദ്ധ നയങ്ങൾ കൂടാതെയാണ് തീരദേശ പരിപാലന നിയമം പോലും ലംഘിച്ചുകൊണ്ട് വൻകിട നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് കടലും തീരവും തുറന്നുകൊടുക്കുന്നത്. പരമാവധി മത്സ്യബന്ധനം നടത്തി പരമാവധി ലാഭം വർദ്ധിപ്പിക്കുക എന്ന വികസന കാഴ്ച്ചപ്പാട് തന്നെയാണ് കടലിനെയും തീരദേശവാസികളെയും ദുരിതത്തിലാക്കുന്നത്.

പുതുവൈപ്പ് നൽകുന്ന സൂചനകൾ

കേരളത്തിന്റെ തീരങ്ങളെ ലക്ഷ്യം വെക്കുന്ന, കടൽ എന്ന ആവാസവ്യവസ്ഥയെയും അതിനെ ആശ്രയിച്ചുജീവിക്കുന്ന ജനങ്ങളെയും ഇല്ലാതാക്കുന്ന വികസന പദ്ധതികളുടെ ഒടുവിലത്തെ ഉദാഹരണമാണ് പുതുവൈപ്പ് ഐ.ഒ.സി പ്ലാന്റ്. വികസനത്തിന്റെ പേരിൽ ഒരു ജനതയെ ഭയത്തോടെ ജീവിക്കാൻ ഭരണകൂടം നിർബന്ധിക്കുന്നതിന്റെ നേർസാക്ഷ്യമാണ് പുതുവൈപ്പിൽ കാണുന്നത്. ഇന്ത്യൻ ഓയിൽ കമ്പനിക്ക് ഒരു എൽ.പി.ജി സംഭരണി കൂടി തുടങ്ങാൻ അനുമതി നൽകിയതോടെയാണ് പുതുവൈപ്പിൽ സംഘർഷങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നത്. ജനവാസ കേന്ദ്രങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള അകലത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഓറഞ്ച് പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന പദ്ധതിക്ക് 2013 ലാണ് അനുമതി ലഭിക്കുന്നത്. 15400 ടൺ ശേഷിയുള്ള സംഭരണിയുടെ വാതക ടാങ്കുകൾക്ക് സമീപപ്രദേശത്ത വീടുകളിൽ നിന്നും 40 മീറ്റർ മാത്രം അകലമുണ്ടായിട്ടും കമ്പനി പ്രവർത്തിക്കുന്നത് എന്തുകൊണ്ടാണ് എന്ന ചോദ്യമാണ് പുതുവൈപ്പുകാർ ഉന്നയിക്കുന്നത്. വൻ അപകടസാധ്യതയുള്ള രണ്ടു പദ്ധതികൾ പ്രവർത്തിക്കുന്ന സ്ഥലമാണ് പുതുവൈപ്പ്. 31,0000 ക്യൂബിക് മീറ്റർ സംഭരണ ശേഷിയുള്ള പെട്രോനൈറ്റ് എൽ.എൻ.ജി ടെർമിനലും 33,0000 ക്യൂബിക് മീറ്റർ ശേഷിയുള്ള ഭാരത് പെട്രോളിയം ക്രൂഡ് ഓയിൽ ടെർമിനലും. ഇതിനും പുറമെയാണ് എൽ.പി.ജി സംഭരണി. വെപ്പിൻ ദ്വീപിന്റെ തീരപ്രദേശത്തെ തെക്കേയറ്റം വൈപ്പിൻ മുതൽ പുതുവൈപ്പ് വരെ ആറ് കിലോമീറ്റർ നീളത്തിലായാണ് ഈ പദ്ധതികൾ നടക്കുന്നത്. ഈ പദ്ധതികൾക്കായി പുതുവൈപ്പിനെ ഒരു പ്രത്യേക സാമ്പത്തിക മേഖലയായി (സെസ്) മാറ്റിയിരിക്കുന്നു. ഏക്കറുകണക്കിന് കണ്ടൽക്കാടുകൾ വെട്ടി നശിപ്പിച്ചാണ് തീരം ഈവിധത്തിൽ സെസിനായി മാറ്റപ്പെട്ടത്. മത്സ്യങ്ങളുടെ പ്രജനന കേന്ദ്രമായിരുന്ന ഈ കണ്ടലുകൾ വെട്ടിമാറ്റപ്പെട്ടതോടെയാണ് ഇവിടെ മത്സ്യലഭ്യത കുറഞ്ഞതും തദ്ദേശീയരുടെ പ്രധാന ഉപജീവന മാർഗ്ഗം അവർക്ക് നഷ്ടമായതും. 65,000 ജനസംഖ്യയുള്ള പ്രദേശത്ത് പരമ്പരാഗതമായി മത്സ്യബന്ധനത്തിലേർപ്പെട്ടു വന്നിരുന്നവർക്ക് അവരുടെ തീരം ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയാത്ത തരത്തിൽ മതിലുകെട്ടി പ്രവേശനം നിഷേധിച്ചിരിക്കുകയാണ് ഐ.ഒ.സി. പാരിസ്ഥിതിക മാനദണ്ഡങ്ങളൊന്നും പാലിക്കാതെയും തദ്ദേശീയരുടെ ആവശ്യങ്ങൾ പരിഗണിക്കാതെയുമാണ് പെട്രോളിയം സംഭരണികൾ പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. കടൽകയറ്റഭീതിയുള്ള ഈ തീരപ്രദേശം അപകടകരമായ വ്യവസായ പദ്ധതികൾക്ക് ഒട്ടും അനുയോജ്യമല്ലെന്ന് നിരവധി വിദഗ്ധ പഠനങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കിയിട്ടും സർക്കാർ അത് പരിഗണിക്കുന്നതേയില്ല. പദ്ധതിപ്രദേശത്തിനും ചുറ്റും കെട്ടിയിരിക്കുന്ന മതിലിനും വീടുകൾക്കുമിടയിൽ കമ്പനി പണിത ഒരു റോഡ് മാത്രമാണുള്ളത്. കനത്ത തിരമാലകൾ വന്നടിക്കുന്ന ഇന്റർ ടൈഡൽ സോണിലാണ് പ്ലാന്റ് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്. വർഷങ്ങളായി കടലെടുത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന തീരമാണ് പുതുവൈപ്പിലേത് എന്നതും അപകടസാധ്യത വർദ്ധിപ്പിക്കുകയാണ്. തദ്ദേശീയരായ ജനങ്ങൾ വളരെ ന്യായമായ ഈ ആശങ്ക ഉന്നയിക്കുമ്പോൾ പോലീസിംഗിലൂടെ അതിനെ മറികടക്കുന്ന മുഷ്കാണ് സർക്കാർ സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. 'വികസന വിരോധികൾ'ക്ക് നേരെ ഏതുതരത്തിലുള്ള ബലപ്രയോഗവുമാകാം എന്ന ഭരണസമീപനം ഉറപ്പിക്കുന്നതായിരുന്നു 2017 ജൂൺ 16ന് ഹൈക്കോടതി ജംഗ്ഷനിൽ ഒത്തുകൂടിയ നാട്ടുകാരായ സമര പ്രവർത്തകർക്ക് നേരെയും ജൂൺ 18ന് പദ്ധതി പ്രദേശത്തേക്ക് മാർച്ച് ചെയ്ത സമരപ്രവർത്തകർക്ക് നേരെയും നടന്ന ക്രൂരമായ പോലീസ് ലാത്തിച്ചാർജ്ജ്.